

GÖTEBORGS UNIVERSITET
Samhällskunskap

Elever betygsätter lärare?

- en kvalitativ studie av elevers betygsättning av lärare

Examensarbete i Samhällskunskap
Fortsättningskurs 2
Termin HT 08
Författare: Sara Wohlin
Handledare: Maj Arvidsson
Ord: 9276

Innehållsförteckning

ELEVER BETYGSÄTTER LÄRARE?	1
INNEHÅLLSFÖRTECKNING	2
ABSTRACT	4
1. INLEDNING	5
2. TEORI	6
2.1 Begreppet elevinflytande	6
2.2 Modell.....	7
2.3 Utvärdering i dagens skola.....	7
3. SYFTE	9
3.1Frågeställningar.....	9
4. METODOLOGISK UTGÅNGSPUNKT	10
4.1 Tillvägagångssätt.....	10
4.2 Urval.....	11
4.4 Etiska aspekter.....	11
4.5 Reliabilitet & Validitet.....	12
4.6 Generaliserbarhet.....	13
4.7 Avgränsningar.....	13
5. LITTERATURAVSNITT	13
5.1 Konsensus.....	13
5.2 Konflikt.....	14
5.3 Sociokulturell forskning.....	14
5.4 Social identitet.....	15
5.5 Bedömning av lärare.....	15
6. RESULTAT & ANALYS	16
6.1 Intervju med sydsvensk socialdemokratisk politiker.....	16
6.2 Analys.....	17
6.3 Sammanfattning.....	18
6.4 Elevintervjuer från gymnasieelever.....	18
Tema 1: Inställning till betygsättning av lärare.....	18
6.5 Analys.....	19
Tema 2: Yttre attribut.....	20
6.6 Analys.....	20
Tema 3: Bemötande.....	20
6.7 Analys.....	21
Tema 4: Betygets betydelse.....	21
6.8 Analys.....	21
6.9 Sammanfattning.....	22
6.9.1 Elevintervjuer från 7- or.....	22
Tema 1: Inställning till betygsättning av lärare.....	22
6.9.2 Analys.....	23
Tema 2: Yttre attribut.....	24
6.9.3 Analys.....	24
Tema 3: Bemötande.....	24

6.9.4 Analys	25
Tema 4: Betygets betydelse.....	25
6.9.5 Analys	25
6.9.6 Sammanfattning	26
7. SLUTSATS	26
7.1 Didaktiska implikationer	28
7.2 Förslag på fortsatt forskning	29
8. KÄLL - & LITTERATURFÖRTECKNING	31
8.1 Tryckta källor	31
8.2 Elektroniska källor	31
BILAGA 1	
<i>Intervjuguide</i>	
BILAGA 2	
<i>Intervjuguide till politiker</i>	

ABSTRACT

Titel:	Elever betygsätter lärare? - en kvalitativ studie av elevers betygsättning av lärare
Författare:	Sara Wohlin
Termin och år:	Höstterminen 2008
Institution:	Statsvetenskapliga institutionen vid Göteborgs universitet
Handledare:	Maj Arvidsson
Nyckelord:	Betygsättning på lärare, kvalitetshöjning av skolor
Omfattning:	15 Poäng

Syfte

Syftet med denna studie är att ta reda på, vad eleverna lägger fokus på beträffande bedömning av lärare. Samt att ta reda på om det råder skillnader mellan elevers åsikter beroende på vilket åldersstadium eleverna befinner sig i.

Frågeställningar

- 1) Hur tänker elever om att sätta betyg på lärare?
- 2) Har elever samma inställning i 7- an som i gymnasiet gällande betygsättning av lärare?

Metod

För att finna svar på mina frågeställningar har jag använt mig av samtalsintervjuer. Detta har skett med två olika grupper av elever som befunnit sig i olika åldrar. Som underlag för intervjun användes intervjuguide med fyra temaområden som behandlade frågor som kan påverka på vilka grunder elever kan sätta betyg på sina lärare. Guiden innehöll en ram för intervjuerna men vid själva genomförandet av intervjuerna omformulerades frågorna utifrån intervjusituationerna. Därför har jag valt att ha en öppen guide där respondenten leder intervjun för att komma åt respondenternas tankesätt.

Resultat

Utfallet mellan grupperna skilde sig åt, de yngre eleverna ville sätta betyg på sina lärare men de reflekterade inte över vad de skulle betygsätta. De äldre eleverna reflekterade men ville inte betygsätta sina lärare.

Slutsats

Elever tänker olika kring betygsättning av lärare och de har inte samma inställning i 7- an som i gymnasiet gällande betygsättning av lärare? De yngre eleverna tänker hämndinriktat, medans de äldre eleverna anser att det är för komplicerat samt tidskrävande. De äldre eleverna anser även att det ansvaret inte är deras.

1. Inledning

Ett aktuellt debatterat ämne i media är att elever ska betygsätta lärare. En socialdemokratisk politiker i södra Sverige anser att det behövs att elever sätter betyg på sina lärare, för att det i dagens samhälle enligt denne politiker, inte finns någon förståelse kring hur lärarna fungerar i skolan. Denne anser att bedömningen från eleverna skall stanna mellan rektor och lärare för att bedömningen inte skall kunna användas som mobbning av lärare.¹ Malmö stad har bestämt sig att efter årsskiftet börja med denna typ av betygsättning. Men det är inte alla som anser att detta är bra. Både lärarförbundet samt utbildningsminister Jan Björklund är negativa till idén. Folkpartiet anser att det vore bättre att utveckla elevernas utvärderingar så att dessa gäller hela skolan.² Argumenten i ämnet går isär där man å ena sidan anser att införandet av betygsättningen kan vara ett underlag för skolledningar, för att bedöma vilka slags fortbildningar lärarna behöver. Här anser man även att detta går i enlighet med Lpo 94 om utökat elevinflytande och utvecklandet av kritisk tänkande.³

Argument mot förslaget har framhävts först av lärarfacken som anser att detta är kränkande och förnedrande i enlighet med Lpo 94 där det står att:

”Genom att delta i planering och utvärdering av den dagliga undervisningen och få välja kurser, ämnen, teman och aktiviteter kan eleverna utveckla sin förmåga att utföra inflytande och ansvar.”⁴

I Lpo 94 nämns inte betygsättning av lärare specifikt. Däremot framkommer det att eleverna har rätt att framföra sina åsikter och skall bli sedda. I dagsläget får eleverna efter avslutad kurs lämna en utvärdering av kursen, där de även kan ange kritik till läraren och uttrycka sina åsikter kring hur de anser läraren utför sitt arbete.

Detta omdebatterade ämne är av intresse för mig som skriver studien, eftersom det rör min blivande pedagogiska yrkesroll. Jag vill ta reda på vilka grunder elever kan betygsätta sina lärare och vad lägger de fokus på. Frågor jag ställer mig är:

- Är det lärarnas kompetens, de yttre attributen, lärarnas förmåga att bemöta eleven som de kan komma att betygsätta. Eller är det den bedömning som läraren gör utav eleven, som eleverna kan tänka sig betygsätta läraren på?

¹ <http://www.kvp.se/nyheter/1.1148487/> (17/11 08)

² <http://gripestam.blogspot.com/2008/10/betygstta-lrare.html>

³ Expressen, 18.10.08 (ledare)

⁴ Lärarnas Riksförbund, 2003, s 14

Jag vill ta reda på vilka attribut som väger tyngst hos eleverna. Jag vill även veta om det är så att eleverna har olika inställning till att betygsätta lärare beroende på ålder, och om eleverna kan hantera att betygsätta lärare vid yngre åldrar. Jag finner detta intressant då förslaget skall täcka barn från tio års ålder upp till och med gymnasiet. Min hypotes är att yngre barn inte har den helhetssyn som kanske krävs för att sätta betyg på sina lärare så att dessa betyg blir korrekta. Det kan vara så att de bedömer sådant som inte en vuxen politiker tänker skall bedömas.

2. Teori

2. 1 Begreppet elevinflytande

Min avsikt med detta avsnitt är att beskriva begreppet elevinflytande, då detta nämns som orsak till betygsättning av lärare från elever. Men elevinflytandet används även som argument emot betygsättning av lärare. Detta borde innebära att begreppet elevinflytande inte är skrivet med tydlighet, eftersom det råder olika mening om hur begreppet skall tolkas. I lärarhandboken står det:

”De demokratiska principerna att påverka, ta ansvar och vara delaktig, skall omfatta alla elever. Elevernas kunskapsmässiga och sociala utveckling förutsätter att de tar ett allt större ansvar för det egna arbetet och för skolmiljön, samt att de får reellt inflytande på utbildningens utformning.”⁵

I detta stycke är det svårt att urskilja om läraren skall betygsättas, men å andra sidan så är det så, att läraren är en del av miljön.

Selberg Gunvor anser att elevinflytande kan främja elevers lärande. Hon beskriver elevinflytandet genom åtta steg som en gynnsam faktor i lärandeprocessen. Dessa olika steg har hon sedan delat in i tre block som vardera tar lika lång tid i lärandeprocessen. Block ett innehåller ”ingången till lärandet”, ”förberedelser för val av arbete”, ”val av arbete samt elevernas planering”. Block två handlar om genomförandet av tilltänkt arbete. Block tre bearbetar ”elevernas bearbetning av resultaten och planering inför redovisning av resultat”, ”Elevernas redovisning av resultaten” samt värdering och utvärdering av elevers arbeten”⁶ vilket jag kopplar till hur eleverna kan komma att bedöma lärarnas bemötande samt personlighet. Hon påstår dock att det som oftast endast är två av dessa steg som används,

⁵ Lärarnas Riksförbund, 2003, s23

⁶ Selberg Gunvor(2001) s. 15

och det är redovisning samt genomförandet som genomsyrar elevinflytande.⁷ I Selbergs teorier kommer elevinflytande kring dessa punkter fram väl, även samtal med elever i lärandeprocessen beskrivs som viktiga. Och att elever genom samarbetsamtal med läraren under processens gång kan komma med synpunkter samt förslag under hela arbetets gång, är en viktig del av elevinflytandet för ett bra resultat. Här skulle man kunna ge elever tillfälle att betygsätta, men det framkommer inte som något självklart.

2.2 Modell

Jag vill koppla min studie till det sociokulturella perspektivet. I denna modell så ser man samspelet mellan individer som en viktig del i inläringen, men även läraren som vägledare för inlärningsprocessen. Kommunikationen och språkanvändningen är en del av modellen som ger förståelse gällande var eleven befinner sig i sin utveckling i lärandet. Jag väljer denna teorimodell då jag anser att den stödjer tanken bakom den utvärdering som finns i dagens skola. Det vill säga att det är en del av det som skall mätas i den utvärdering som elever skall göra efter varje kurs. Jag finner även stöd i denna teori för att ställa frågorna gällande tema fyra där jag bearbetar elevers åsikter gällande betygets betydelse för deras åsikt om lärarens kompetens. Umeå modellen är den modell som ligger till grund för utvärderingssystemet av idag. Umeåmodellen har som utgångspunkt att det är av stor vikt i konkreta åtgärder. Att åsikter skall leda till demokratiska förändringar i verksamheten.⁸

2.3 Utvärdering i dagens skola

I södra Sverige, liksom vid andra orter, så finns det idag ett system som går ut på att eleverna utvärderar de kurser som de har gått. De frågor som eleverna i Malmös gymnasieskolor får svara på, med följande svarsalternativ: ”Instämmer helt – Instämmer delvis – instämmer i liten grad – instämmer inte alls”⁹, är dessa:

1. *”Jag har fått den hjälp jag har behövt för att nå mina mål*
2. *Jag tycker att bedömningen av mina kunskaper och färdigheter har varit tydlig*
3. *Jag har fått tillräcklig information för att förstå målen med kursen*
4. *Jag tycker att jag haft inflytande på genomförandet av kursen*

⁷ (Ibid) s 16

⁸ Hedenquist Jan-Anders (1999). PDF. s 18

⁹ <http://www.dagensskola.se/kronikor/visst-ska-elever-fa-utvaerdera-och-bedoema-sina-laerare>

5. *Jag har varit engagerad och delaktig under kursen*
6. *Jag är nöjd med lärarens sätt att arbeta under kursen*
7. *Jag är nöjd med kursen som helhet*¹⁰

Det förfrågas även om eleverna är pojkar eller flickor, samt vilken årskurs och program eleverna går på. *Hedenquist Jan-Anders* har skrivit ”Att utvärdera skolan” åt Skolverket. I denna serie av böcker så ges en beskrivning av utvärderingens roll i svenska skolan idag. Jan-Anders skriver följande beträffande utvärdering i skolan:

*”Det är dessutom lag på att det i varje kommun ska finnas en av kommunfullmäktige antagen skolplan och att denna skolplan kontinuerligt ska följas upp och utvärderas. (Skollagen, 2 kap, § 8): ”I alla kommuner skall det finnas en av kommunfullmäktige antagen skolplan som visar hur kommunens skolväsende skall gestaltas och utvecklas. Av skolplanen skall särskilt framgå de åtgärder som kommunen avser att vidta för att uppnå de nationella mål som har satts upp för skolan. Kommunen skall kontinuerligt följa upp samt utvärdera skolplanen.”*¹¹

Han skriver även att det inte alltid är så att skolans utvärderingar leder till förändringar men att det i sin tur kan bero på att många kommuner är otydliga med vem som ska ta ansvar gällande utvärderingarna. Skolverket bidrar dock gärna med handledning kring dessa ting¹² Skolans utvärderingssystem använder sig av *Umeå-modellen*, som teoretisk modell för systemet.¹³ Denna modell är förankrad i självvärdering, kollegiebedömning, utvecklingsplan samt ny utvärdering¹⁴

¹⁰ <http://www.dagensskola.se/kronikor/visst-ska-elever-fa-utvaerdera-och-bedoema-sina-laerare>

¹¹ Hedenquist Jan-Anders (1999). PDF. s 11

¹² www.skolverket.se

¹³ Hedenquist Jan-Anders (1999). PDF. s 18

¹⁴ www.katrineholm.se/upload/Bou/Rapporter/2002/utvardering_gyllene_lanken_webb.pdf -

3. Syfte

Jag menar att barnen i skolan har rätt att föra fram sin åsikt gällande sin arbetsplats, det vill säga skolan. I skolans sfär finns lärare som en viktig del för eleverna. Det är dock viktigt att eleverna känner att de får lov att bedöma och bemöta sina lärare efter deras individuella förutsättningar. För att det skall vara möjligt så ser jag det som nödvändigt att undersöka om det är betygsättning av lärare från elever som är det bästa alternativet ur ett elevperspektiv.

Syftet med denna undersökning är att undersöka på vilka grunder elever kan sätta betyg på sina lärare, det vill säga, vad eleverna lägger fokus på beträffande bedömning av lärare, samt att ta reda på om det råder skillnader mellan elevernas åsikter beroende på vilket åldersstadium eleverna befinner sig i.

3.1Frågeställningar

- 1) Hur tänker elever om att sätta betyg på lärare?
- 2) Har elever samma inställning i 7- an som i gymnasiet gällande betygsättning av lärare?

4. Metodologisk utgångspunkt

Inför denna studie har jag valt att använda mig av samtalsintervjuer. Denna metod används som oftast när man vill förstå den intervjuade och veta hur denna tänker i specifika frågor.¹⁵

Ifall man vill synliggöra ett fenomen och hur den gestaltar sig, vilket jag i detta fall vill göra, är samtalsintervjuer en bra metod att använda.¹⁶

Kvalitativa intervjuer i möte med intervjupersoner tror jag är till fördel då även kroppsspråk och ansiktsuttryck kan vägleda till följdfrågor, som annars kanske inte kommit på fråga. Genom att läsa av den man intervjuar så kan man tyda svaret som ges, mer korrekt. Denna typ av intervjuer är tidskrävande, vilket kan vara till nackdel, då de personer som intervjuas får ta sig tid till detta, vilket kan innebära att intervjupersonen eventuellt kan känna sig stressad. Detta skulle kunna påverka intervjun negativt. Med tanke på att jag skall intervju en (S) politiker, så har denne förmodligen ont om tid, vilket gör att jag i intervjusituationen med denne nöjer mig med en telefonintervju, vilket förmodligen kan påverkas negativt av anledningar som nämnts ovan. De övriga sex intervjupersoner som valts ut är strategiskt utvalda av mina tidigare VFU – lärare, på två utav de skolor som jag tidigare gjort mina VFU – perioder vid.

4.1 Tillvägagångssätt

Intervjuerna utfördes i respondenternas skola av mig. Som underlag för intervjun användes intervjuguide med fyra temaområden som behandlade frågor som kan påverka på vilka grunder elever kan sätta betyg på sina lärare, det vill säga, vad eleverna lägger fokus på. De fyra temaområden av behandlade inställning till betygsättning av lärare, yttre attribut, bemötande och betygets betydelse.¹⁷ Guiden innehöll en ram för intervjuerna men vid själva genomförandet av intervjuerna omformulerades frågorna ut i från intervjusituation. Därför har jag valt att ha en öppen guide där respondenten leder intervjun för att komma åt respondenternas tankesätt.

¹⁵ Jfr. Trost J. 2007, s 33

¹⁶ Jfr. Esaiasson P. m.fl. 2007, s 284

¹⁷ Se bilaga 1

Enligt Trost, så går det bra att analysera varje intervju i samband med intervjun, men det är inte något som han rekommenderar.¹⁸ Därför samlar jag mina data först och analyserar sedan dessa genom att mäta likheter samt skillnader för att sedan kunna motivera vilken syn som råder gällande elevernas bedömningar. Intervjuerna spelas därför in på band, så att det lättare går att analysera dessa vid senare tillfälle.

Jag är väl medveten om att jag inte uppnår teoretisk mättnad genom denna studie. Detta beror på tidsbrist samt uppgiftens omfattning, men jag utforskar problematiken och får en viss inblick i hur det kan förhålla sig gällande elevers åsikter beträffande förslaget om att betygsätta lärare. Som tidigare nämnts, en intervjuundersökning av denna karaktär bygger på människors uppfattningar eller föreställningar om olika företeelser.¹⁹ Jag kommer även att försöka få en intervju med en socialdemokratisk politiker via telefon, då det vore intressant att få veta vad denne grundat sin tes på och vilken tidigare forskning som denne känner att antagandet kan vila på. Det finns många frågor för mig kring politikerns uttalande, så här blev det ytterligare en öppen intervjuguide som lämnas som bilaga 2.

4.2 Urval

På grund av omfattningen i studien har jag enbart valt sex respondenter vars ålder är mellan 13 och 16 år. Detta gjordes strategiskt eftersom det är ifrån fjärde klass och uppåt som man planerar att införa betygsättning på lärare. Mina respondenter går i grundskolans senare del samt gymnasiet. Urvalet består av både studiemotiverade och inte studiemotiverade elever för att det skall vara så likt ett klassrum som möjligt. Det är tre elever från gymnasiet samt tre elever från årskurs 7 vid grundskolan. Detta för att se om eleverna värderar samma åsikt vid olika stadium. Jag har även valt att intervjua en socialdemokratisk politiker. Politikern ingår i mitt urval av intervjupersoner med tanke på att det är väldigt lite skrivet i media gällande vad han grundar sitt antagande på.

4.4 Etiska aspekter

Elever som intervjuades för denna studie är mellan 13 och 16 år. Respondenterna på 13 år kräver samtycke från vårdnadshavare, vilket erhöles skriftligt via en skriftlig förfrågan från mig till vårdnadshavare som läraren i klassen gav eleven. De etiska överväganden som gjordes inför denna studie var de fyra etiska kraven: Informationskravet, samtyckekravet,

¹⁸ Trost jan (2007) s. 127

¹⁹ Jfr. Esaiasson P. m.fl. 2007, s 291

konfidentialitetskravet och nyttjandekravet.²⁰ Deltagarna blev i denna studie informerade om undersökningens syfte och genomförande samt att deltagandet var frivilligt. Respondenterna blev även informerade om hur resultaten skulle användas i min undersökning. Samtyckekravet uppfylldes som redan nämnts genom vårdnadshavarna samt genom samtycke från de berörda respondenterna. Konfidentialitetskravet uppfylldes genom att respondenternas identitet förblir anonyma i studien. Nyttjandekravet uppfylls i och med att insamlat material från respondenterna endast används för studiens syfte.

4.5 Reliabilitet & Validitet

Att en kvalitativ intervju har god *reliabilitet* innebär att mätningen är stabil och inte utsatts för slumpinfltelser. Till exempel ska alla intervjuare fråga på samma sätt och situationen ska vara likadan för alla.²¹ I den intervjustudie som jag genomfört är samtliga elever intervjuade i skolan av en för dem känd människa, vilket gör att de alla är genomförda i samma situation, naturligtvis inte i samma lokal men av samma person, så eleverna bör alla ha samma förtroendeställning till den som de blir intervjuad av. Detta eftersom jag tidigare var lärarstudent och då haft dem i klassrumssituation. Jag är medveten om att detta kan ha både för- och nackdelar då en förtroendeställning dels kan göra att man vågar öppna sig mer för den som intervjuar men också att man tolkar in för mycket i elevens svar då man skapat en kontakt.

I fråga om undersökningens *validitet* syftar det till att ange en undersöknings giltighet i det avseende att den mäter det som är avsett att mäta genom det syfte som undersökningen har.²² Syftet med min intervjustudie är att ta reda på vad eleverna lägger fokus på när de sätter betyg på sina lärare. Genom att strukturera frågorna inom de olika teman jag valt, ger jag eleven en möjlighet att resonera kring olika infallsvinklar när det gäller hur betygsättningen ska gå till och vad som är viktigt. Genom detta upplägg anser jag att intervjustudien mäter det som syftet avser att mäta och att undersökningen har god internvaliditet.

²⁰ Vetenskapsrådet, <http://www.vr.se/huvudmeny/etikforforskare.4.3840dc7d108b8d5ad5280004294.html>

²¹ Jfr. Trost J. 2007, s 99

²² Jfr. Trost J. 2007, s 101

4.6 Generaliserbarhet

Att kunna komma fram till ett generaliserbart resultat efter att sex intervjuer genomförts är mycket svårt. Resultatet av min ministudie kan dock ge en inledande vägledning för de åsikter som elever har inför betygsättningen av sina lärare. För att kunna generalisera resultaten för en större population såsom samtliga elever i en viss åldersgrupp eller liknande, krävs dock att en mer omfattande undersökning genomförs med ett representativt urval.

4.7 Avgränsningar

Antalet intervjuer har dock varit tvunget att avgränsas till sex stycken med tanke på tidsutrymmet. Jag har heller inte valt att ta med någon genusaspekt utan helt koncentrerat mig på vad eleverna anser om förslaget till att de kan komma att sätta betyg på sina lärare, samt vad de lägger fokus på gällande detta. Jag har även fått begränsa mig till telefonintervju av den socialdemokratiska politikern, då avståndet mellan oss är stort, samt att politikerns tid är ansträngd.

5. Litteraturavsnitt

I detta avsnitt så presenterar jag den litteratur som jag tänker använda mig av för att knyta samman mina resultat samt min slutsats.

5.1 Konsensus

Enligt Giddens, så betonar Durkheim att samhället befinner sig i en symbios liknande människokroppens organ. Samhället måste förlita sig till sina organ på samma sätt som människokroppen. Politik, familj, religion måste fungera och samarbeta i samhället, liksom hjärta och lungor gör i människokroppen. Detta är av stor vikt för faller något så faller helheten. Han menar på att om ett samhälle skall fortsätta att existera så måste det finnas ett fungerande samarbete mellan grupperna. Detta förutsätter dock att det finns en konsensus mellan grupperna när det gäller en del grundläggande värden.²³ Detta vill jag koppla till att det är en viktig punkt att elever uppfattar sin roll i bedömningen av lärare, så som de statliga aktörerna tänkt sig att de ska. Även att tolkningen av elevinflytandet bör råda under samförstånd. Detta perspektiv kan vara intressant gällande elevers inställning till förslaget om att elever betygsätter sina lärare, i avseendet om de tänker lika eller olika angående betygsättning beroende av vilken ålder eleverna befinner sig i.

²³Giddens, Anthony: *Sociologi*, 4:e upplagan, s 112

5.2 Konflikt

Marx menade att samhället var uppdelat i klasser, han ansåg att det fanns de som hade mer och de som hade mindre. Marx fann detta högst orättvist. Han ansåg att det var anledningen till att det fanns intressekonflikter i det befintliga sociala systemet. Samt att det i sin tur kunde skapa revolution som kunde bidra till ansenliga förändringar i samhället. Sedan så finns det andra teoretiker som hellre vill lägga tonvikten på klyftorna mellan etniska och politiska kompositioner.

Weber däremot menar att det är konsensus som får samhället att utvecklas medan Marx anser att det är själva konflikten som får samhället att utvecklas. Vilken teori man än väljer så menar man att samhället i basen kännetecknas av avvikande påfrestningar. Även i så kallade starka sociala system går det att hitta en osäker balans mellan antagonistiska grupper.²⁴

Giddens skriver även att:

”Skillnaden mellan konsensus och konflikt tycks dock vara större än vad den egentligen är – de två uppfattningarna är långt ifrån oförenliga. Alla samhällen inbegriper förmodligen någon form av generell överrensstämmelse när det gäller värderingar och alla rymmer med säkerhet konflikter av olika slag.”²⁵

De olika partierna gör alltså olika tolkningar gällande elevinflytandet. Det skulle kunna vara så att även eleverna kan tolka sitt ansvar gällande betygsättning av lärare olika.

5.3 Sociokulturell forskning

Kernell skriver om vilka olika sakkunskaper som lärare behöver beträffande sin lärarprofession. Kopplat till det sociokulturella perspektivet, som ligger i fokus för min studie, så vill jag belysa de kommunikativa samt sociala kompetenserna. Han skriver även om vikten att uppfånga elevers perspektiv och se världen ur deras ögon, samt vikten av att som lärare upptäcka rätt kommunikationsnivå med eleverna samt framställa verksamheten så att den blir förståelig av eleverna. Detta kan göras genom att möta elevernas anspråk och bruka deras upplevelser och uppfattning. Han anser att det blir effektivare arbete av eleverna då.

Inom ramen för social kompetens befinner sig också förmågan i att klara av att ta en annan människas perspektiv, menar Kernell. Eftertanke och diskussion är därför väsentligt så att framsteg skall kunna förekomma hos eleverna, men det är även viktigt att eleverna skall kunna bygga vidare sina egna tankar med hänsyn till andras. Den sociala kompetensen tar för

²⁴ Ibid

²⁵ Ibid

givet, att lärare är mottaglig och intresserad inför elevers tankar och förutsättningar. Lärarens roll är även att få eleverna att erfara engagemang, trygghet samt närhet.²⁶

Även Dysthe skriver att den sociokulturella inriktningen där människans sociala omgivning och vad kommunikationen, själva språket gör för lärandet, är viktig i skolan, Det är där som eleverna finner sina kunskaper och utvecklas med hjälp av lärare och kurskamrater.²⁷ Här speglar sig vikten av elevinflytandet, men även vikten av vad eleverna anser gällande hur lärarna bemöter dem. Det sociokulturella perspektivet är även intressant ur elevens bedömningsperspektiv, gällande om det är viktigt för elevens bedömning hur lärarens personlighet speglar sig i undervisningssituationen.

5.4 Social identitet

Social identitet handlar om hur andra ser på en individ. Individen uppfattas genom vilka markörer (klädstil, kroppsspråk, musiksmak, utbildning osv.) vilket binds samman med personen. Genom dessa markörer så uppfattar vi exempelvis vem som är hårdrockare, student, pappa osv. Här har individen intagit en typ av roll.

Genom en social identitet visas också att man liknar andra, det finns alltså en kollektiv dimension i begreppet. Att vara exempelvis hacker gör att man blir accepterad inom vissa subkulturer.²⁸ Denna teori säger mig att det då kan vara så att elever skulle kunna bedöma lärarens yttre attribut. Det vill säga att elever skulle kunna påverkas i sin bedömning av om läraren kommer från ett annat land, eller om läraren till exempel skulle ha en utmärkande klädstil.

5.5 Bedömning av lärare

Kärrby är en av de väldigt få som har forskat runt kvalitetsbedömning i skolans område och menar att det går att bedöma en lärares pedagogiska skicklighet genom att titta på barnens resultat. Om en lärare är duktig så lär sig barnen mycket, vilket de inte gör om läraren inte är en duktig pedagog. Hon skriver angående kvalitetsbedömning i skolan följande:

" Kvalitetsbedömning bör därför ha ingående pedagogiska kunskaper, förtrogenhetskunskaper eller yrkeskunskaper, i personalens arbetsuppgifter. Sådana kunskaper är nödvändiga då

²⁶ Kernell, Lars-Åke (2002).

²⁷ Dysthe, Olga (Red.) (2003).

²⁸ Giddens, Anthony (2003)

*personalen kan arbeta pedagogiskt, mer eller mindre, utan att själva vara medvetna om det genom att falla in i en verksamhets invanda arbetsmönster eller praktik.*²⁹

Hon betonar vikten av god kännedom i detta citat av det pedagogiska arbetet, för att kunna utvärdera verksamheten i syfte till en kvalitetshöjning av verksamheten.

Även Claesson beskriver vikten av att lyssna till eleverna och förstå hur de konstruerar kunskap. Hon skriver om vikten av att skapa bra inläringssituationer.³⁰ Vilket även Kärby gör, och i detta avseende menar Claesson att en lärare når bra resultat hos eleverna om dessa ting finns i undervisningen. Många forskare har skrivit om vad som krävs av pedagoger för att främja lärdom. Det är dock svårt att finna forskning utifrån elevens perspektiv av betygsättning av lärare från elever. Denna forskning är intressant utifrån det faktum att det är elever som skall bedöma pedagoger och denna forskning styrker vikten av pedagogisk kunskap för att bedöma pedagogik.

6. Resultat & Analys

6.1 Intervju med sydsvensk socialdemokratisk politiker

Måndagen den 17/11 började min intervjujakt på denne politiker. Detta jagande innebar ett flertal meddelanden till politikerns sekreterare samt försök att nå denne vid respektive bostad. Först den 24/11 lyckades jag få prata med politikern i telefon, då jag sökt honom vid dennes bostadstelefon. Det visade sig att mitt antagande att det skulle finnas tidsbrist hos denne person var sann. Jag fick dock en väldigt liten intervju. Jag fick en kort telefonintervju där jag fick till svar att det inte verkar finnas tidigare forskning som lagt grunden till förslaget gällande betygsättning av lärare. Förslaget verkar endast vara en inspiration från TV-serien 9A. Några klara teorier verkar det inte finnas med i detta projekt. Projektet anses av vederbörande kunna styrka sin vikt i elevinflytandet.

Vad det beträffar de svar som jag fick av politikern, kan jag endast anta att denne inte har grundat sitt politiska förslag till någon tidigare forskning eller teori, men kommer enligt media att inleda detta projekt till nästa termin ändå.

²⁹ Kärby Gunni(1997) s.34

³⁰Claesson, Silwa (2002)

Enligt media så är politikern imponerad av TV serien 9A och har genom denna TV serie bottnat sin hypotes som den sydsvenska politikern har för avsikt att verkställa redan efter nyår. Sydsvenskan skriver följande:

”Det omdebatterade greppet att låta utvalda lärare från hela landet ersätta de ordinarie tycker han är mycket bra.

– Tänk vad spännande att man kan säga att det finns lärare som är superlärare och har fått pris. Det blev jag väldigt glad och överraskad över. Jag har letat efter en gradering av lärares skicklighet.”³¹

Jag har letat efter något påstående i media gällande någon teoretisk utgångspunkt från politikern, men inte lyckats finna något svar. Inte heller om denne har tagit hänsyn till någon teoretisk modell inom elevens perspektiv. Politikerns antagande är inte heller kopplat till tidigare forskning i någon nyhetsartikel. Och det står inte någonting beträffande om politikern tänkt sig denna start av betygsättning i form av ett forskningsprojekt, för att skaffa sig belägg till sitt förslag, eller att det skulle pågå på prov för att kunna styrka eller falsifiera sitt antagandet att en betygsättning av lärare skulle fungera som kvalitetshöjande för skolväsendet. Jag har inte heller fått några indikationer från socialdemokratiska partiet eller från media vad eleverna kan komma att lägga fokus på beträffande bedömning av lärare.

6.2 Analys

Mina frågeställningar i mitt syfte är:

- 1) Vilka tankesätt har elever när det gäller betygsättning av lärare?
- 2) Har elever samma inställning i 7- an som i gymnasiet gällande betygsättning av lärare?

Dessa frågor har inte blivit besvarade genom min intervju av den socialdemokratiska politiker som jag intervjuat. Men det innebär inte att jag inte kan finna mina svar hos eleverna, utan snarare att politikern inte gjort en undersökning beträffande elevernas syn på betygsättning av lärare. Kernell påpekar vikten gällande elevinflytande,³² något som inte verkar vara verkställt inför detta förslag. Detta trots att politikern anser förslaget som en bekräftelse ur elevinflytandet. Även i starka sociala system går det att hitta en obalans mellan illvilliga

³¹ <http://sydsvenskan.se/malmo/article320151.ece>

³² Kernell, Lars-Åke (2002).

grupper.³³ I detta fall finns en obalans mellan politiker och elever, då de inte undersökt om eleverna anser sig vara de som skall ansvara för betygsättning av lärare.

6.3 Sammanfattning

Det framkommer enligt mina undersökningar att det inte finns så mycket klarhet i vad detta förslag kan bidra till. Förslaget verkar inte vara grundat på någon tidigare forskning eller teori, utan anses vara bra ur ett elevinflytandeperspektiv.

6.4 Elevintervjuer från gymnasieelever

Meningen med detta avsnitt är att tydliggöra gymnasieelevernas syn på betygsättning av lärare. Detta är av stor vikt då både de som är för samt emot förslaget för betygsättning av lärare av elever, anser att de kan styrka sina åsikter i förhållandet till elevinflytandet. Eleverna som svarat på mina frågor är två 16 åriga pojkar och en 16 årig flicka. En av eleverna är inte studiemotiverad, detta för att få studien så lik en klassrumssituation som möjligt. Att en flicka är med i intervjun betyder inte att jag vill titta på genus gällande elevers inställning, utan jag har här begränsat mig till endast vad eleverna lägger fokus på kring de fyra teman jag valt.

Tema 1: Inställning till betygsättning av lärare

De tre gymnasieeleverna hade i stort samma åsikter beträffande betygsättning av lärare, även om orsaken till åsikterna ibland skiljde sig åt. Samtliga ansåg att de inte ville sätta betyg på sina lärare.

På frågan; Vad anser du gällande frågan att elever ska betygsätta sina lärare? Är det positivt eller negativt? svarade en pojke ”Ganska dåligt, för jag tror att det finns elever som skulle sätta ett dåligt betyg för att hämnas på lärare som de inte tycker om, kanske för att de tycker att ämnet e svårt.”³⁴ En annan elev svarade: ”Dåligt, om man ger ett dåligt betyg på en lärare så skulle i alla fall jag oroas över om den läraren vet att det är jag som lämnat de betyget och då skulle jag vara rädd för att det skulle kunna påverka mitt betyg till det sämre.”³⁵ Inte heller den tredje eleven kunde se denna betygsättning som elevens ansvar. Det framkommer även att eleverna anser att lärare har ett jobb som de anser att de arbetar med för att de är lärare och då vet hur de skall arbeta, och om rektorn behöver veta om skolans

³³ Ibid

³⁴ Pojke 1

³⁵ Pojke 2

lärare behöver kompetensutbildning, så tycker inte eleverna att det är på elevens ansvar att bedöma läraren. Två av eleverna uttrycker att det är viktigt med utvärdering av kurser och de anser att det i utvärderingarna finns möjlighet att kritisera lärarens insatser om det skulle behövas. En av eleverna ansåg inte att det skulle finnas utvärdering heller. Han ansåg att elevens framgångar helt och hållet berodde på elevens egna insatser. Han sa: *”Det är helt upp till eleven, vill man lära sig så kan man, vill man inte plugga så ska man inte lägga det ansvaret på lärare. Lärare kan undervisa annars hade de inte varit lärare. Jag tror att betygsättning skulle sänka nivån på undervisningen då ointresserade elever skulle sålla bort de lärare som ställer krav.”*³⁶ En elev ansåg att rektorn kunde vara med vid någon lektion för att bedöma läraren själv. Eleven sa: *”Jag tror att det kan vara bra om rektorn kommer och tittar till lektionerna själv, jag tror att det skulle kunna få jobbiga elever att skärpa sig. Nu e de lugnt på gymnasiet för här har alla samma intresse, men i högstadiet kunde det vara rätt stökigt. Vet man att rektorn kan komma så skärper man sig, tror jag. Och läraren hade kunnat få veta av rektorn om den ska göra något annat”*³⁷ Det framkom även att de ansåg betygsättning som något alltför tidskrävande, en elev sa: *”Jag vet inte riktigt hur vi skulle hinna, det måste ju ta minst tio minuter från varje lektion för att betyget skall bli så korrekt som möjligt. E de meningen att vi skall få fler timmar per dag då? För sammanlagt blir det en hel lektion, tidsmässigt till per dag.”*³⁸

6.5 Analys

Kärrby betonar vikten beträffande kunskap gällande det pedagogiska arbetet, för att kunna utvärdera yrkesutövningen i syfte att nå en kvalitetshöjning av verksamheten.³⁹ Något som eleverna inte anser sig ha. Däremot så verkar de medvetna om att det finns en vuxenvärld att vända sig till om det är något som är uppenbart fel, vilket de påstår sig göra om de skulle känna att studierna blir lidande på grund av läraren. Beträffande den sociala kompetensen, så anser Kernell att även förmågan att klara av att ta en annan människas perspektiv, är viktigt. Eftertanke och samtal är därför väsentligt så att framsteg skall kunna förekomma hos

³⁶ Pojke 1

³⁷ Tjej 1

³⁸ Tjej 1

³⁹ Kärrby Gunni(1997)

eleverna, men det är även viktigt att eleverna skall kunna bygga vidare sina egna tankar med hänsyn till andra, vilket skulle kunna göras genom utvärdering.⁴⁰

Tema 2: Yttre attribut

Eleverna hade lite olika åsikter kring om man som elev skulle bli påverkad av yttre attribut vid sin bedömning av lärare. Alla tre ansåg dock att ett yttre hos en lärare som inte tillhörde det vanliga, så som tuppkam eller om läraren skulle vara piercad skulle kunna påverka koncentrationen hos dem. De menar att det skulle vara svårt att lyssna då de blir distraherade av den ovanliga händelsen, det vill säga en så annorlunda lärare. Men de anser samtidigt att det kan vara så att man kan vänja sig vid det, och att sedan blir det något som man inte tänker på. En av eleverna ansåg att etnisk bakgrund skulle kunna påverka betyget. ”*Jag tror att det skulle kunna påverka betyget om det är en utländsk lärare, det finns rasister bland eleverna*”⁴¹

Om läraren var gammal eller ung var det inte någon av eleverna som ansåg att detta skulle spela någon roll för hur man bedömer en lärare.

6.6 Analys

Giddens, skriver om social identitet och hur de yttre attributen kan placera en individ i en roll och subgrupp. Han menar att ett utseende kan skapa förutfattade meningar om en person och att man blir placerad beroende på yttre attributen.⁴² Detta sade mig att det skulle kunna vara så att eleverna skulle kunna lägga fokus på lärares klädstil, utseende, etnisk tillhörighet med mera. Detta visade sig stämma med elevernas inställning till viss del, även om dessa elever inte skulle betygsätta sina lärare utifrån de yttre attributen.

Tema 3: Bemötande

Alla tre eleverna tycker att det är viktigt att lärarna möter dem i studiesituationen och att de får möjlighet till att fråga och diskutera. Bemötandet anses som viktigt, dock spelar det inte någon roll om läraren skulle vara rolig, tuff eller mesig. En elev sa: ”*Jag vet inte hur det är att*

⁴⁰ Kernell, Lars-Åke (2002).

⁴¹ Pojke 2

⁴² Giddens, Anthony (2003)

ha en rolig lärare, tror aldrig jag haft nån sån, men det hade nog varit kul men det kan man väl inte kräva!”⁴³

En annan sa: ”*Jag tror att personlighet kan påverka till hur rolig lektionen blir, men jag tror inte att det påverkar mina resultat*”.⁴⁴

6.7 Analys

Claesson beskriver vikten av att lyssna till eleverna och förstå hur de konstruerar kunskap. Hon skriver om vikten av att skapa bra inlärningssituationer⁴⁵. Eleverna visar i intervjuerna att bemötandet är viktigt och att de liksom Claesson menar att det är viktigt att bli hörda i undervisningssituationer. Inom ramen för social kompetens befinner sig också förmågan i att klara av att ta en annan människas perspektiv, menar Kernell, något som eleverna värdesätter hos en lärare. Selberg anser att elevinflytande kan främja elevens lärande⁴⁶, vilket bekräftas av eleverna i undersökningen, när det gäller att bli hörda i undervisningssituationen.

Tema 4: Betygets betydelse

De elever som har intervjuats menar att det betyg de själva fått av läraren spelar en viss roll i deras bedömning av läraren. De ser det som att en duktig lärare kan hjälpa dem förstå bättre än vad en lärare kan som inte är lika erfaren eller kunnig. Det i sin tur skulle kunna ge ett resultat i bedömningen.

6.8 Analys

Kärrby Gunni menar att det går att bedöma en lärares pedagogiska skicklighet genom att titta på barnens resultat. Hon anser att en kunnig pedagog når bättre resultat hos eleverna⁴⁷. Vilket står i enlighet med elevernas reflektion. Jag vill koppla min studie till det sociokulturella perspektivet. Modell visar samspelet mellan individer som en viktig del i inläringen, men även läraren som vägledare för inlärningsprocessen. Samtalet mellan elev och pedagog ses som viktigt för det bidrar till insikt gällande var eleven befinner sig i sin utveckling i lärandet.⁴⁸

⁴³ Pojke 1

⁴⁴ Tjej 1

⁴⁵ Claesson, Silwa (2002)

⁴⁶ Selberg Gunvor(2001)

⁴⁷ Kärrby Gunni(1997)

⁴⁸ Kernell, Lars-Åke (2002).

6.9 Sammanfattning

Mitt syfte var att ta reda på vilka tankesätt elever har gällande betygsättning av lärare, Jag undrade också om elever har samma inställning i 7- an som i gymnasiet gällande betygsättning av lärare? Och det framkom tydligt, att samtliga intervju elever vid gymnasiet inte ville betygsätta sina lärare. De ansåg att det skulle skötas av rektorn genom att han/hon skulle komma och hälsa på i klassrummet för att bilda sig en egen uppfattning. Eleverna ansåg inte att bedömning av lärare var deras ansvar. Det visade sig också att eleverna trodde att yttre attribut av olika slag kunde komma att påverka vilket betyg en lärare skulle kunna få. Alla tre ansåg att bemötandet de fick från läraren var en viktig betygsgrund i betyget som läraren skulle få, samt att det betyg som de själva fått kunde vägleda till vilket betyg de skulle ge till läraren.

6.9.1 Elevintervjuer från 7- or

Meningen med detta avsnitt är att tydliggöra elevernas syn till betygsättning av lärare när de går i årskurs 7. Detta är av stor vikt då både de som är för samt emot förslaget för betygsättning av lärare av elever, anser att de kan styrka sina åsikter i förhållandet till elevinflytandet. Eleverna som svarat på mina frågor är en 13 årig pojke och två 13 åriga flickor. En av eleverna är inte studiemotiverad, detta för att få studien så lik en klassrumssituation som möjligt. Att en pojke är med i intervjun betyder inte att jag vill titta på genus gällande elevers inställning, utan jag har här begränsat mig till endast vad eleverna lägger fokus på kring de fyra teman jag valt.

Tema 1: Inställning till betygsättning av lärare

De tre eleverna hade i stort samma åsikter beträffande betygsättning av lärare, även om åsikterna ibland skiljde sig åt. Samtliga ansåg att de ville sätta betyg på sina lärare.

På frågan; Vad anser du gällande frågan att elever ska betygsätta sina lärare? Är det positivt eller negativt? svarade en elev: *”Det är jättebra, för då kan man få bort dåliga lärare. Jag behöver kopior på sånt som läraren skriver på tavlan men får aldrig de. Det finns jätte många dåliga lärare”*.⁴⁹ En annan elev tyckte att det skulle vara bra med en motivering *” då kan ju läraren bli bra på det som den inte kan, men då måste man skriva varför man ger det betyg som man ger, tycker i alla fall jag”*⁵⁰ En annan elev sa: *”Det är bara bra om man får vara*

⁴⁹ Flicka 2

⁵⁰ Flicka 3

anonym, annars vill inte jag de, för då e de jobbigt” De andra eleverna uttryckte också att det var av vikt att få vara anonyma vid betygsättningen.

Ingen av eleverna tyckte att det fanns någon anledning till att bedömningen av lärarna skulle följa någon mall i form av kriterier, utan bedömningen skulle vara grundad på vad man som elev ansåg. En elev säger: *”Det e som så att vissa lärare gillar inga elever och vissa lärare gillar alla. Det bara e så, så de som ingen gillar behöver inte va där då”*⁵¹ En annan elev säger: *”Kriterier skulle bli för jobbigt, alla lärare behöver inte ha samma kriterier tycker i alla fall inte jag, typ en jumpalärare behöver ju inte kunna så mycke”*⁵² En annan elev uttryckte: *”jag tror att vad en lärare ska kunna e olika för vilka ämnen liksom”*⁵³ Samtliga elever tyckte att elever skulle betygsätta både skolan och lärarna men att det räcker att göra det en liten stund i slutet på terminen.

6.9.2 Analys

Kärby lägger tonvikten på vikten om goda pedagogiska kunskaper, för att kunna utvärdera verksamheten i syfte att kvalitetshöja av verksamheten.⁵⁴ Något som eleverna anser sig ha. Eleverna anser att de som elever vet vilka som är bra och vilka som är dåliga lärare. Kernell menar att eftertanke och diskussion är till för att framsteg skall kunna förekomma hos eleverna, men också att eleverna behöver klara av att bygga vidare sina egna tankar med värnrad till andra.⁵⁵ Två av eleverna tyckte att det räckte med att sätta betyg utan någon motivering, något som blir svårt i det avseendet är att under diskussion och eftertanke komma fram till framsteg i undervisningen. Selberg skriver att elever genom samarbetsamtal med läraren under processens gång kan komma med synpunkter samt förslag under hela arbetets gång, och att detta är en viktig del av elevinflytandet för ett bra resultat.⁵⁶ Det verkar inte som om eleverna håller med henne om detta utan anser att det räcker med att ge läraren ett betyg, och en ur elevgrupper ansåg att det kunde finnas med en motivering till varför läraren fått det betyget.

⁵¹ Flicka 2

⁵² Pojke 3

⁵³ Flicka 3

⁵⁴ Kärby Gunni(1997)

⁵⁵ Kernell, Lars-Åke (2002).

⁵⁶ Selberg Gunvor(2001)

Tema 2: Yttre attribut

Samtliga elever tyckte att utseendet hos läraren inte skulle påverka deras åsikter kring läraren men att personligheten var viktig inför deras betygsättning. Det spelade inte heller någon roll om läraren var man eller kvinna. De ansåg alla tre att det kunde spela stor roll om läraren var från ett annat land, då de ansåg sig ha dålig erfarenhet av det. En elev sa: ” Jag tycker en lärare skall kunna stava, inte att vi ska lära läraren stavning”⁵⁷ Enligt samtliga elever så var det också viktigt att lärarna inte är för gamla. En elev sa: ”*De ska va unga eller medelgamla, för helgamla gör liksom på det gamla viset och de e inte bra*”⁵⁸ En av eleverna ansåg att läraren skulle se neutral ut och inte ha en utmärkande klädstil. Hon ansåg sig störas av det. De övriga trodde inte att det skulle spela någon roll.

6.9.3 Analys

Den sociala identiteten handlar om hur andra ser på en person, vilket uppfattas genom vilka markörer en person har⁵⁹ detta sade mig att de yttre attributen kunde spela roll i elevernas betygsättning av lärare, det visade sig inte utgöra något problem hos eleverna i stort. Däremot ansåg de att det var problematiskt med lärare med annan etnisk tillhörighet. Åldern på läraren ansågs däremot spela stor roll för deras bedömning. Den sociala kompetensen förutser, att lärare lägger märke till samt intresseras av elevers tankar och kvalifikationer. Lärarens roll är även att få eleverna engagerade samt att få dem att känna trygghet och närhet.⁶⁰ Vilket eleverna inte ansåg att lärare över 40 år gör.

Tema 3: Bemötande

Samtliga elever ansåg att lärarens bemötande är mycket viktigt. En elev sa: ”*Man måste våga chansa ibland och känna att man inte blir bortgjord liksom. E man trygg med läraren så e de inte pinsamt att fråga om man inte fattar.*”⁶¹ Båda flickorna ansåg att det var viktigt att läraren kollade av att de förstått vad läraren undervisar om innan läraren fortsatte med lektionen, men antydde att det sällan var så att läraren lyssnade av elevernas förståelse.

Angående lärarens personlighet ansåg pojken att det inte spelade någon roll alls om läraren var tuff, mesig eller rolig. Flickorna tyckte däremot att det spelade en stor roll för

⁵⁷ Flicka 3

⁵⁸ Flicka 2

⁵⁹ Giddens, Anthony (2003)

⁶⁰ Kernell, Lars-Åke (2002).

⁶¹ Pojke 3

bedömningen av lärare. En flicka sa: ” Läraren får inte va mesig, för en sån struntar man i, men den måste va snäll fast liksom bestämd. ”⁶²

6.9.4 Analys

I den sociala kompetensen antas det att lärare är mottagliga och intresserad av elevers idéer och Kvalitéer. Läraren skall även bidra med att skapa trygghet i miljön för eleverna.⁶³ Eleverna påpekar vikten av att läraren skall inbringa trygghet i undervisningssituation, främst vad det gäller auktoritet, både för grupsituationen men även beträffande individuell trygghet.

Tema 4: Betygets betydelse

Samtliga elever ansåg att de inte skulle kunna ge en lärare ett bra betyg, om de själva fått ett dåligt omdöme av läraren. Pojken sa: ” Asså man blir ju själv sne! Och de e klart att man då typ ger ett dåligt betyg tillbaks ”.⁶⁴ En flicka svarade: ”har inte jag fått ett bra omdöme så e de ju faktiskt läraren som inte kan lära mej, så de så klart den då får IG”.⁶⁵ Den tredje eleven ansåg att lärarens egna insats speglar sig i dennes omdöme. Samtliga elever ansåg att om ämnet är tråkigt så skulle det kunna påverka deras bedömning av läraren. En elev sa: ”Ämnet hade nog varit roligt om det hade varit en bra lärare, så det e lärarens fel om ämnet e tråkigt. ”⁶⁶

6.9.5 Analys

Gällande elevinflytande står det:

”De demokratiska principerna att påverka, ta ansvar och vara delaktig, skall omfatta alla elever. Elevernas kunskapsmässiga och sociala utveckling förutsätter att de tar ett allt större ansvar för det egna arbetet och för skolmiljön, samt att de får reellt inflytande på utbildningens utformning. ”⁶⁷

De svar som jag fått av eleverna i årskurs 7 tyder på att dessa elever är i behov av att öva på att ta ansvar för det egna arbetet. Jag gör denna tolkning då eleverna ser läraren som ansvarig för allt gällande deras resultat, och inte som det står under elevinflytande, det vill säga att

⁶² Flicka 3

⁶³ Kernell, Lars-Åke (2002)

⁶⁴ Pojke 3

⁶⁵ Flicka 2

⁶⁶ Flicka 3

⁶⁷ Lärarnas Riksförbund, 2003, s23

eleven själv skall lära sig ta ett ansvar för sitt arbete. Jag kan även se vad lärarförbundet har fruktat, det vill säga att det kan bidra till mobbning av lärare.

6.9.6 Sammanfattning

Mitt syfte var att ta reda på vilka tankesätt elever har gällande betygsättning på lärare, Jag undrade också om elever har samma inställning i 7- an som i gymnasiet gällande betygsättning på lärare? Och det framkom tydligt, att samtliga intervju elever vid årskurs sju ville betygsätta sina lärare. De ansåg att det skulle skötas av dem och att de kunde bedöma lärarens kompetens i klassrummet. Eleverna ansåg att bedömning av lärare var deras ansvar. Det visade sig också att eleverna trodde att etnisk bakgrund hos en lärare kunde komma att påverka vilket betyg en lärare skulle kunna få. Alla tre ansåg att bemötandet de fick från läraren var en viktig betygsgrund i betyget som läraren skulle få, samt att det betyg som de själva fått kunde vägleda till vilket betyg de skulle ge till läraren. Jag kan nu även påstå att det råder olika uppfattning gällande förslaget till betygsättning på lärare av elever mellan de olika åldersstadierna av elever. Yngre elever tenderar att anse, att betygsättning av elever är bra medan gymnasieelever inte anser detta förslag åligga dem.

7. Slutsats

Mitt vetenskapliga problemområde handlar om de olika uppfattningar som råder mellan olika partier samt lärarfack beträffande förslaget, betygsättning på lärare av elever. Jag fann här att förslaget inte verkar styrkt genom tidigare forskning eller teorier som pekar på att det skulle vara fördelaktigt för vare sig elever eller pedagoger att elever betygsätter lärare. Det framgår inte heller vare sig vid intervjuer eller inom media huruvida starten på detta projekt är tänkt att påbörjas som forskning för att falsifiera eller styrka dess vikt inom skolväsendet.

Mitt syfte var att ta reda på vilka grunder elever kan sätta betyg på sina lärare, det vill säga, vad lägger eleverna fokus på beträffande bedömning av lärare, samt att ta reda på om det råder skillnader mellan elevernas åsikter beroende på vilket åldersstadium eleverna befinner sig i och mina frågeställningar löd:

- 1) Hur tänker elever om att sätta betyg på lärare?
- 2) Har elever samma inställning i 7- an som i gymnasiet gällande betygsättning av lärare?

För att finna svar på dessa ting har jag gjort kvalitativa intervjuer med sex stycken elever. Tre av eleverna var tretton år och tre av eleverna var sexton år. Meningen med att eleverna har olika åldrar är att finna svar på om elever har samma inställning i 7- an som i gymnasiet gällande betygsättning av lärare. Det visade sig att det fanns skillnader mellan dessa åldrar i vad man ansåg om förslaget att betygsätta lärare. Det råder även skillnader beträffande hur elever tänker om att sätta betyg på lärare. Min hypotes var att yngre barn inte har den helhetssyn som kanske krävs för att sätta betyg på sina lärare så att dessa betyg blir korrekta. Jag befarade att de skulle bedöma sådant som inte en vuxen politiker tänker skall bedömas, och att detta skulle leda till konflikt mellan elevers åsikter beträffande betygsgrunder och politikerns betygsgrunder. Weber menar att det är konsensus som får samhället att utvecklas medan Marx anser att det är själva konflikten som får samhället att utvecklas. Vilken teori man än väljer så menar man att samhället i basen kännetecknas av avvikande påfrestningar. Även i så kallade starka sociala system går det att hitta en osäker balans mellan antagonistiska grupper.⁶⁸ Vilket går att likna med detta dilemma. Eleverna i sjuan anser liksom den socialdemokratiska politikern att det är deras ansvar att betygsätta lärare, men min tolkning av elevernas svar i årskurs sju är, att de skulle använda betygsättningen för hämnd samt att följderna skulle bli mobbningsliknande och kränkande av lärarkåren, vilket skulle råda under den hypotes som lärarförbundet samt folkpartiet haft inför förslaget. Min åsikt grundar jag på att eleverna i sjuan inte har så genomtänkta svar och vill betygsätta utefter om de tycker om läraren i nuet eller inte. De har även svårt för att se vikten av att de funderar och reflekterar över vad det är som de grundar sin betygsättning på.

Det råder dock inte samma slutsats beträffande gymnasieeleverna. Deras svar är väl övervägda och de har noggrant tänkt igenom hur förslaget skulle kunna påverka dem som enskilda individer. Det finns dock likheter i åsikter mellan de olika åldrarna, bland annat så anser båda elevgrupperna att bemötandet är viktigt hos en lärare och att det kan bli sämre betyg hos lärare med annan etnisk tillhörighet. Enligt Giddens, så betonar Durkheim att samhället befinner sig i en symbios liknande människokroppens organ. Samhället måste förlita sig till sina organ så som sätt som människokroppen. Det vill säga att samarbetet mellan den politiska sfären och samhället måste fungera och samarbeta, liksom hjärta och lungor gör i människokroppen. Detta är av stor vikt för rasar något så rasar helheten. Han

⁶⁸ Giddens, Anthony: *Sociologi, uppl 4*

menar på att om ett samhälle skall fortsätta att existera så måste det finnas ett fungerande samarbete mellan grupperna. Detta förutsätter dock att det finns en konsensus mellan grupperna när det gäller en del grundläggande värden.⁶⁹ Här finns det en konsensus vad det beträffar elevernas syn till vikten av att använda sig av kriterium, samt att noga överväga samt regelbundet notera hur lektionerna varit. Det vill säga, eleverna inser vad som krävs av dem för att de skall kunna betygsätta sin lärare, och skulle förmodligen klara av det utefter de politiska tänkegångar som finns hos politikern. Däremot råder det konflikt då det gäller elevinflytandet bland dessa elever, för eleverna vill inte betygsätta sina lärare, då de anser att detta inte skulle fungera rent reellt. Detta eftersom studierna i sig är krävande och att betygsättning av lärare skulle leda till övertidsarbete eller minskning i undervisning. De ser inte detta politiska förslag som deras ansvar, utan anser att betygsättning av lärare bör ske av rektorn som står över lärarna, och att detta görs bäst genom att rektorn skaffar sig reell information genom egna erfarenheter från undervisningen istället för formella erfarenheter från eleverna. Enligt mina studier så vill å ena sidan sjuorna betygsätta sina lärare, men de skulle inte klara det etiskt försvarbart. Men å andra sidan så skulle gymnasieeleverna klara av att betygsätta sina lärare etiskt försvarbart, men de vill inte betygsätta lärarna och ser inte det som sitt ansvar. Jag anser här att jag svarat på mitt syfte och mina frågeställningar samt verifierat min hypotes gällande yngre barns kompetens till betygsättning av lärare. Jag hade väntat mig att det skulle finnas skillnader mellan de olika elevgrupperna beroende på de åldersskillnader som finns, men det förvånade mig att skillnaderna var så stora. Jag väntade mig inte att elever som trots allt inte är äldre än 16 år skulle vara så vuxna i sina tankar kring konsekvenser gällande förslaget. Jag är medveten om att min ministudie inte räcker för att fastställa att förslaget inte är bra ur ett kvalitetshöjande perspektiv. För att kunna verifiera det så krävs det en mycket större studie, men jag har öppnat en port till fortsatt forskning.

7.1 Didaktiska implikationer

Som lärare i min kommande yrkesroll har jag svårt att se hur ett betyg skulle kunna bidra till att göra mig till en bättre pedagog. Jag tror att det är av stor vikt att det är en kunnig pedagog som vägleder mig i min pedagogiska roll om det är så att kvaliteten skall höjas hos mig som lärare. Kärrby påtalar vikten gällande pedagogisk kompetens för att bedöma lärare samt skapa

⁶⁹Giddens, Anthony: *Sociologi* uppl 4

en gynnsam kvalitetshöjning i skolan,⁷⁰ vilket även jag tror är nödvändigt för att förbättras som pedagog. Däremot så tror jag att det är viktigt att lyssna till elevers åsikter för att skapa en bra miljö för både elever och lärare, som i sin tur kan främja lärandet hos eleverna. Dysthe skriver att den sociokulturella inriktningen där människans sociala omgivning och vad kommunikationen, själva språket gör för lärandet, är viktigt i skolan, Det är där som eleverna finner sina kunskaper och utvecklas med hjälp av lärare och kurskamrater.⁷¹ Jag tror att det är genom språket som jag kan närma mig eleverna och få en förståelse som pedagog var eleverna befinner sig i sin utveckling. Jag tror även att språket kan utveckla en kvalitetsförbättring inom pedagogiken.

I Lpo står det att elever skall ta ett ansvar för sina studier, men även att de har en rätt till att vara delaktiga i utbildningens utformning. Det finns många sätt att lösa det på. Bland annat så kan eleverna få arbeta utefter Selbergs teori som genom åtta steg är en gynnsam faktor i lärandeprocessen. Dessa steg har hon delat upp i tre block. Block ett innehåller ”ingången till lärandet”, ”förberedelser för val av arbete”, ”val av arbete samt elevernas planering”. Block två handlar om genomförandet av tilltänkt arbete. Block tre bearbetar ”elevernas bearbetning av resultaten och planering inför redovisning av resultat”, ” Elevernas redovisning av resultaten” samt värdering och utvärdering av elevers arbeten”⁷² Begreppen vad, hur och varför, som en pedagog bör ställas inför dagligen i sitt arbete, går enligt mig att hantera genom Selbergs pedagogiska modell. Sedan så anser jag att lärare bör våga ta hjälp av varandra i större utsträckning än vad som sker i dagens skola. Alla kan inte vara bäst på allt, men alla kan vara bäst på något. Det som jag ser som viktigast är att helheten blir så bra som möjligt för eleverna och i den helheten finns vikten av samarbete.

7.2 Förslag på fortsatt forskning

Denna studie har varit intressant då betygsättning av lärare kan komma att påverka min framtid inom mitt kommande arbete som lärare. Jag anser att det krävs mer forskning inom detta område då det inte råder konsensus mellan de politiska parterna eller bland elevgrupperna beträffande förslagets nyttoeffekt. Det finns dessutom inte mycket forskning som går att knyta till elevers betygsättning på lärare, eftersom det begreppet inte funnits

⁷⁰ Kärrby Gunni(1997)

⁷¹ Dysthe, Olga (Red.) (2003).

⁷² Selberg Gunvor(2001) s. 15

tidigare. Det finns däremot forskning kring vad som gör en lärare bra, men inte så mycket kring vad elever lägger fokus på vid betygsättning av lärare. Och jag anser mig ha fyllt en lucka i dagens forskning gällande betygsättning på lärare av elever, genom samtal med elever har jag funnit skillnader mellan åldersgrupperna gällande åsikter hos eleverna i förhållande till det politiska förslaget angående betygsättning av lärare. Jag tror att det skulle vara bra om politikerna i södra Sverige lät betygsättningen, som förväntas börja efter nyår, börja i en liten skala. Kanske att de lät inleda två stycken försöks klasser samtidigt, som det utförs forskning på för att se hur det fungerar. Det hade varit bra med en noggrann plan för hur betygssättningen skulle gå till och även en jämförelse med en grupp elever som har tagit del av en väl utförd utvärdering av lärare samt skola. Det hade varit intressant att ta reda på vilken av dessa modeller, det vill säga utvärdering eller betygsättning, som är mest användbar för en kvalitetsförbättring av skolan.

8. Käll - & litteraturförteckning

8.1 Tryckta källor

Claesson, Silwa (2002) *Spår av teorier i praktiken*. Studentlitteratur.Lund

Dysthe, Olga (Red.) (2003). *Dialog, samspel och lärande*. Studentlitteratur: Lund

Esaiasson, Peter. m.fl(2007) *Metodpraktikan – konsten att studera samhälle, individen och marknad*: Nordstedts , Stockholm

Giddens, Anthony (2003) *Sociologi*, 4:e upplagan, studentlitteratur, Lund

Kernell, Lars-Åke (2002). *Att finna balanser –en bok om undervisningsyrket*. Studentlitteratur: Lund.

Kärrby, Gunni(1997) *Bedömning av pedagogisk kvalitet,Förskolan i fokus* Institutionen för pedagogik, Göteborgs universitet

Lärarnas Riksförbund (2003) *Läraryrket, Läroplaner, Skollagen, Policydokument*. ISBN

Selberg, Gunvor(2001)*Främja elevers lärande genom elevinflytande*. Studentlitteratur: Lund

Trost Jan (2007)*Kvalitativa intervjuer* studentlitteratur. Poland

8.2 Elektroniska källor

Expressen, 18.10.08 (ledare)

Hedenquist Jan-Anders (1999)*Att utvärdera skolan*. Skolverket. PDF

<http://www.kvp.se/nyheter/1.1148487/> (Hämtad 17/11 08)

<http://gripestam.blogspot.com/2008/10/betygstta-lrare.htm> (Hämtad 17/11 08)

<http://sydsvenskan.se/malmo/article320151.ece> (Hämtad 24/11)

www.skolverket.se (Hämtad 13/11 08)

www.katrineholm.se/upload/Bou/Rapporter/2002/utvardering_gyllene_lanken_webb.pdf - (Hämtad 15/11 08)

www.vr.se/huvudmeny/etikforforskare.4.3840dc7d108b8d5ad5280004294.html (Hämtad 12/11 08)

Bilaga 1

Intervjuguide

Frågorna i min undersökning är tänkta att användas som vägledning för intervjuerna och syftet är inte att alla frågorna måste besvaras innan intervjun är slut, dock bör man ha berört alla temaområden. Att ha en öppen intervjuguide gör att det är lättare att ställa följdfrågor och på så sätt låta eleverna utveckla sitt resonemang. Följdfrågorna kan också göra att man undviker missförstånd eller lägger in för stora egna tolkningar i elevernas svar. Genom den öppna utformningen kan vi som intervjuare också ge konkreta exempel på situationer inom de olika temaområdena och låta eleverna ta ställning till hur detta skulle påverka deras betygsättning av sina lärare.

Tema 1: Inställning till betygsättning av lärare

- Vad anser du gällande frågan att elever ska betygsätta lärare? Är det positivt eller negativt? Varför?
- Hur anser du att betygsättningen ska gå till?
- Tycker du att det ska finnas mål för lärare som de måste klarar för till exempel godkänt precis som det finns för er elever? Tycker du alla lärare ska ha samma krav?
- Vem skall bestämma dessa mål? Är det ni som elever, rektor eller staten?
- Ska man betygsätta enskilda lärare eller undervisningen på skolan i allmänhet?
- Vilka fördelar och nackdelar finns det i att betygsätta lärare?
- Vad gör man om en lärare får olika betyg från olika elever?

Tema 2: Yttre attribut

- Vad i lärarens utseende och personlighet kan påverka din bedömning?
- Påverkas din betygsättning av att din lärare är man/kvinna?
- Påverkar det vilket land din lärare kommer från?
- Påverkar din lärares ålder?
- Påverkar din lärares klädstil? Till exempel tatueringar, piercningar eller annat i utseendet.

Tema 3: Bemötande

- Är lärarens bemötande viktigt vid din bedömning?
- Påverkar det hur läraren är, mesig, tyff, rolig ?

Tema 4: Betygets betydelse

- Är det viktigt vilket betyg läraren har gett dig för din bedömning?
- Skulle du kunna ge en lärare Mvg om han/hon har gett dig IG?
- Påverkas din betygsättning av läraren beroende på hur roligt/tråkigt ämnet är?

Bilaga 2

Intervjuguide till politiker

1. Jag skulle vilja veta vad du grundat din tes på?
2. Vad finns det för tidigare forskning kring betygsättandet av elever på lärare?
3. Vilka bedömningsgrunder har du tänkt dig att eleverna ska utgå ifrån?
4. Varifrån har du i så fall hittat dessa betygsgrunder?
5. Har du några internationella kontakter som introducerat betygsättning av lärare?
6. Var har du fått iden ifrån?
7. Har du en teoretisk teori eller modell som du utgått ifrån? I så fall vilken och var har du fått den ifrån?
8. Har du gjort studiebesök vid någon skola som har infört detta system?
9. I vilka andra länder finns detta system?
10. Har du sett några resultat av detta system från någon annan stans i världen?
11. Får eleverna vara anonyma när de betygsätter lärare?